

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7
The 7th STOU National Research Conference

การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวของเกษตรกรอำเภอเชียงคำจังหวัดพะเยา
Adoption of Technology for Reducing Rice Production Cost and Increasing Rice Yield of Farmers in
Chiangkham District, Phayao Province

สงกรานต์ ดวงไย(Songkran Duangai)¹ บำเพ็ญ เขียวหวาน(Bumpen Keowan)² นารินทร์ สีระสาร(Nareerut Seerasarn)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพส่วนบุคคล สภาพสังคมและสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) ความรู้และแหล่งความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว 3) ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว 4) การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวของเกษตรกร 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวของเกษตรกร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าวปี 2559/60 อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จำนวน 7,670 คน ทำการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณการประมาณการขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (1973: 725-727) ให้ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 6 จะได้ตัวอย่างจำนวน 268 ราย แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างวิธีแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย การจัดอันดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 53.32 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกข้าวเฉลี่ย 29.64 ปี และมีพื้นที่ปลูกข้าว เฉลี่ย 25.76 ไร่ 2) เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเกษตรกรทั้งหมดมีความรู้ถูกต้อง จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพดี ควรมีความงอกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 และการปลูกปุ๋ยพืชสด เช่น ปอเทือง และไถกลบก่อนปลูกข้าว เป็นการเพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุในดิน 3) เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก จำนวน 6 ประเด็น ได้แก่ สามารถลดต้นทุนด้านแรงงานได้ ช่วยให้ท่านมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถลดต้นทุนด้านเมล็ดพันธุ์ข้าวได้ ช่วยทำให้ผลผลิตข้าวมีคุณภาพดีขึ้นได้ ช่วยเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวได้ และเป็นเทคโนโลยีที่มีคุณภาพและมีความน่าเชื่อถือ 4) การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวในเชิงความคิดเห็นและในเชิงปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว และด้านการจัดการน้ำ 5) เกษตรกรมีปัญหาการใช้เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวอยู่ในระดับมาก ในด้านเมล็ดพันธุ์ด้านการกำจัดวัชพืช ด้านการใช้ปุ๋ยเคมี และด้านการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าว เกษตรกรส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะให้รัฐบาลควรควบคุมราคาปุ๋ยเคมี และสารเคมีกำจัดศัตรูพืชไม่ให้สูงเกินไป ในส่วนเกษตรกรควรผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้เองในครัวเรือนเพื่อลดต้นทุนในการซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อลดต้นทุนจากการใช้ปุ๋ยเคมี

คำสำคัญ การยอมรับ เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช songkran16@yahoo.co.th

² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.ac.th

³ อาจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช seerasarn@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ครั้งที่ 7
The 7th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) personal, social and economic circumstance of farmers 2) knowledge and source of knowledge of farmers about technology for reducing rice cost and increasing rice yield 3) attitude of farmers about technology for reducing rice cost and increasing rice yield 4) adoption of technology for reducing rice cost and increasing rice yield 5) problems and suggestions about technology for reducing rice cost and increasing rice yield. The population in this study was 7,760 farmers who registered rice planting in 2016/17 in Chiangkham District, Phayao Province, decide sample size by Taro Yamane Formula Calculation (Taro Yamane, 1973:725-727) and use error 6%, samples 268 persons. With multi-stage sampling. The research tool for data collection was structured questionnaire. Data was analyzed by computer program. Statistics used included frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, range and standard deviation. From the research found that 1) most of farmers were male, with average age 53.32 year and educated at primary level. The average size of rice planting area was 25.76 rai. 2) Farmers had knowledge of technology for reducing rice cost and increasing rice yield at very high level which all farmers have good knowledge in 2 topics such as high quality seed should have percentage of germination more than 80 and cultivation of green manure including sun hemp and plowing before rice cultivation can increase organic matter in soil. Most of them had been transferred knowledge from agricultural extension officials, relatives and farmer colleagues. 3) Farmers had attitude about technology for reducing rice cost and increasing rice yield in overall at high level in 6 topics include can reduce labor cost, reduce rice seed cost, increase income, increase high quality of rice, increase rice output and to be a reliability and high quality of technology. 4) Adoption of technology for reducing rice cost and increasing rice yield at high level in terms of rice seed and water management. 5) The study of problems about technology for reducing rice cost and increasing rice yield found that farmers had problems at high level in terms of seed, weed disposal, usage of chemical fertilizer and prevention and rice enemy disposal. Most of farmers had suggestions that government should control cost of chemical fertilizer and herbicide to not too high. Moreover, farmers should produce rice seed by themselves to use in their household to reduce cost for paying rice seed and use organic fertilizer to reduce chemical fertilizer cost.

Keywords: Adoption, Technology for Reducing Rice Production Cost and Increasing Rice Yield,
Chiangkham District, Phayao Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7 The 7th STOU National Research Conference

บทนำ

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย ในปี 2558 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกข้าวรวมทั้งสิ้น 65.8 ล้านไร่ ผลผลิตรวม 29.27 ล้านตันข้าวเปลือก คร่าวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว 3.6 ล้านครัวเรือน โดยแบ่งเป็น ข้าวนาปี 57.3 ล้านไร่ ผลผลิตรวม 23.9 ล้านตันข้าวเปลือก ผลผลิตเฉลี่ย 417 กิโลกรัมต่อไร่ จำนวนครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี 3.4 ล้านครัวเรือน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559) และมีพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง 8.5 ล้านไร่ ผลผลิตรวม 5.3 ล้านตันข้าวเปลือก ผลผลิตเฉลี่ย 632 กิโลกรัมต่อไร่ จำนวนครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปรัง 217,064 ครัวเรือน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558)

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดพะเยา โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิซึ่งมีเพียงฤดูนาปีเท่านั้น มีลักษณะเด่นคือ ต้นข้าวมีรวงแข็งแรง เมล็ดสมบูรณ์ใหญ่ยาว เมื่อสีข้าวแล้วจะได้ข้าวเมล็ดเรียวยาว ข้าวเป็นมัน เมื่อหุงสุกแล้ว จะเหนียวนุ่ม กลิ่นหอมตามธรรมชาติคล้าย ๆ กับกลิ่นใบเตย แม้ทั้งไวน้ำก็ยังคงสภาพกลิ่นหอม หุงแล้วนุ่ม ในปี 2558 จังหวัดพะเยามีพื้นที่ปลูกข้าวรวมทั้งสิ้น 664,918 ไร่ ผลผลิตรวม 313,634 ตันข้าวเปลือก คร่าวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว 47,920 ครัวเรือน โดยแบ่งเป็น ข้าวนาปี 610,728 ไร่ ผลผลิตรวม 278,834 ตันข้าวเปลือก ผลผลิตเฉลี่ย 479 กิโลกรัมต่อไร่ จำนวนครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี 46,533 ครัวเรือน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559) และมีพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง 54,190 ไร่ ผลผลิตรวม 34,800 ตันข้าวเปลือก ผลผลิตเฉลี่ย 650 กิโลกรัมต่อไร่ จำนวนครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปรัง 1,387 ครัวเรือน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558)

ในปี 2559 อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปี 78,937 ไร่ ผลผลิตรวม 40,736 ตันข้าวเปลือก ผลผลิตเฉลี่ย 530 กิโลกรัมต่อไร่ พันธุ์ข้าวที่เกษตรกรนิยมปลูกมากที่สุด คือ ขาวดอกมะลิ 105 กข15 และ กข6 (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559) จากสภาพการผลิตข้าวของเกษตรกรในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ได้มีการผลิตข้าวมาเป็นเวลานาน ซึ่งมีการใช้เทคโนโลยีการผลิต เช่น การใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิต มีปริมาณการใช้สูงขึ้นทุกปี ทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นในขณะเดียวกันผลผลิตต่อไร่ยังเท่าเดิม ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาขาดทุนจากการทำนา ประกอบกับการที่เกษตรกรเปลี่ยนวิธีการทำนาเป็นการทำนาหว่านแทนการปักดำ ทำให้มีการใช้สารเคมีในนาข้าวเพิ่มขึ้น เช่น สารเคมีกำจัดวัชพืช ซึ่งทำให้ระบบนิเวศในนาข้าวเปลี่ยนไป ก่อให้เกิดการระบาดของศัตรูพืช จากปัญหาดังกล่าว เกษตรกรจึงจำเป็นต้องปรับตัวในการประกอบอาชีพ เพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ โดยการใช้เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวซึ่งเป็นวิธีเดียวที่เกษตรกรสามารถควบคุมได้ โดยต้องปรับเปลี่ยนแนวคิด จากการพึ่งพาปัจจัยภายนอก เป็นการพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลผลิตข้าวสูงขึ้น

ดังนั้น การศึกษาสภาพส่วนบุคคล สภาพสังคมและสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จะทำให้ทราบระดับความรู้ แหล่งความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวของเกษตรกร และทำให้ทราบระดับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวของเกษตรกร ตลอดจนปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว เพื่อสามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้ประกอบการวางแผนและปรับปรุงในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวให้เหมาะสมแก่เกษตรกรต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7 The 7th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพส่วนบุคคล สภาพสังคมและสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาระดับความรู้ และแหล่งความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว
4. เพื่อศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวของเกษตรกร
5. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวของเกษตรกร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวของเกษตรกร อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าวปี 2559/60 อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา ตามบัญชีรายชื่อ ณ วันที่ 15 ตุลาคม 2559 จำนวน 7,670 คน ทำการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณการประมาณการขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (1973: 725-727) ให้ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 6 จะได้ตัวอย่างจำนวน 268 ราย แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) โดยจัดเรียงกลุ่มประชากรตามตำบล แล้วใช้ตารางเลขสุ่มตามสัดส่วนของประชากรแต่ละตำบล โดยสุ่มคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 268 ราย จากประชากร 7,670 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.50 ของจำนวนประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามแบบปิด และคำถามแบบเปิด แบ่งออกเป็น 5 ตอน ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ได้มีการตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องในเนื้อหาทดสอบ โดยปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ก่อนแก้ไขปรับปรุง แล้วนำไปทดสอบกับกลุ่มที่มีใช้เป็นประจำที่ใช้ในการศึกษา โดยวิธีหาค่า Cronbach's alpha ในแต่ละตอนได้ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง 0.787 - 0.997 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับสูง สามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. สภาพส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสภาพสังคมของเกษตรกร

1) สภาพส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรในอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 53.32 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ประสพการณ์ในการปลูกข้าวเฉลี่ย 29.64 ปี และมีประสบการณ์การอบรมด้านการเกษตรเฉลี่ย 3.71 ครั้ง/ปี

2) สภาพสังคม พบว่า เกษตรกรในอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดเฉลี่ย 4.26 คน จำนวนแรงงานที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 2.31 คนโดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางสังคมเป็นกรรมการหมู่บ้าน นอกจากนี้เกษตรกรเกือบทั้งหมดยังเป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)

3) สภาพเศรษฐกิจพบว่า เกษตรกรในอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่มีพื้นที่ปลูกข้าว เฉลี่ย 25.76 ไร่ โดยเป็นพื้นที่ของตนเองและเช่า มีรายได้จากการเกษตรเฉลี่ย 110,279.85 บาทต่อปี มีรายได้จากการขายข้าวเฉลี่ย 98,268.66 บาทต่อปี มีหนี้สินเฉลี่ย 365,690.30 บาท ส่วนใหญ่มีแหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และส่วนใหญ่มีต้นทุนการผลิตข้าวเฉลี่ย 4,179.12 บาทต่อไร่

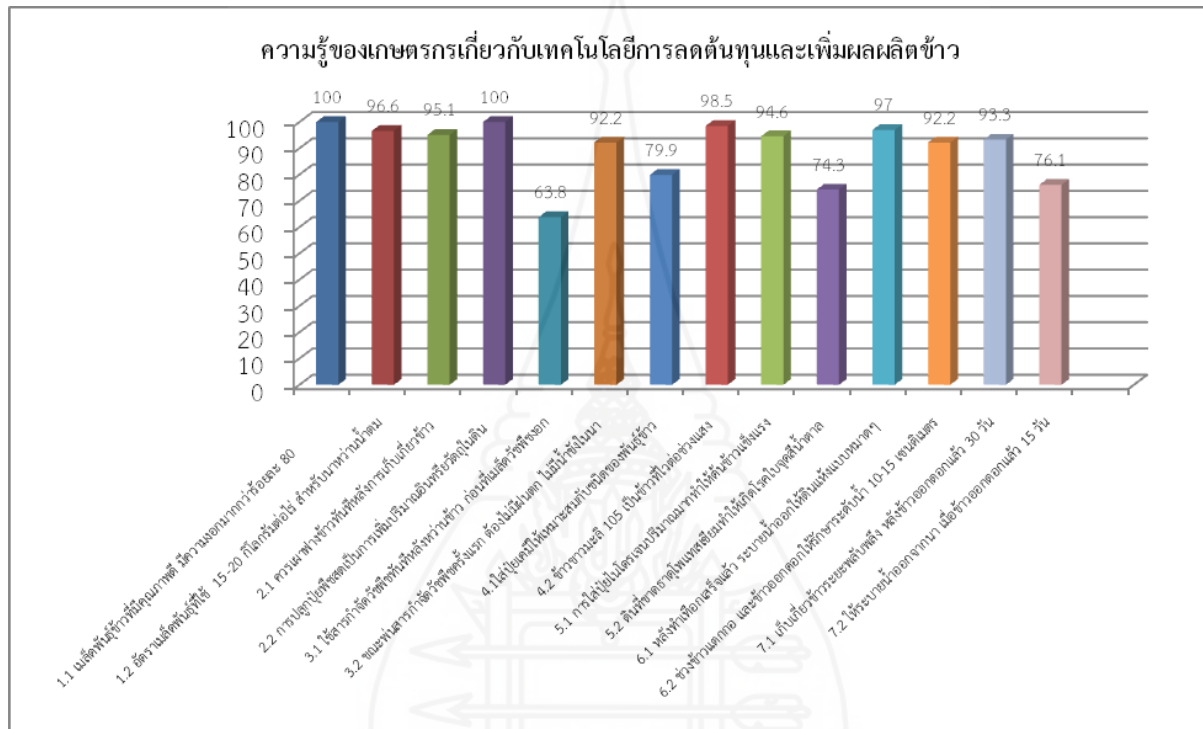
2. ความรู้ และแหล่งความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว

1) ความรู้ จากการวัดระดับความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว จำนวน 14 ข้อ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับคะแนน 13-14 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับมีความรู้มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 12.34 คะแนน เกษตรกรทั้งหมดมีความรู้ถูกต้อง จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ 1) เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพดี ควรมีความงอกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 2) การปลูกพืชสลับ เช่น ปอเทือง และถั่วเหลืองก่อนปลูกข้าว เป็นการเพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุในดิน และมี 4 ประเด็นที่เกษตรกรตอบถูกต้องน้อย ได้แก่ 1) การใส่ปุ๋ยเคมีให้เหมาะสมกับชนิดของพันธุ์ข้าว โดยข้าวไวต่อช่วงแสงให้ใส่ปุ๋ย 2 ครั้ง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7
The 7th STOU National Research Conference

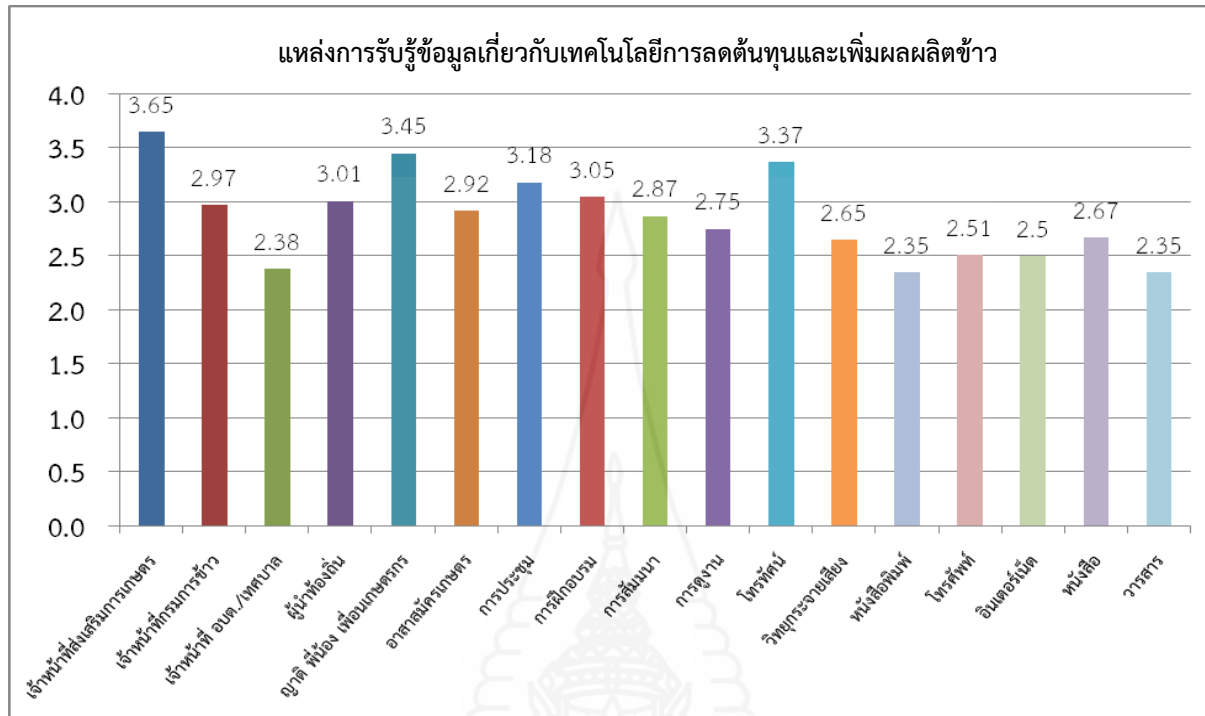
ส่วนข้าวไม่ไวต่อช่วงแสงให้ใส่ปุ๋ย 3 ครั้ง 2) ให้ระบายน้ำออกจากรนาเมื่อข้าวออกดอกแล้ว 15 วัน เพื่อให้ดินแห้งรกรเก็บเกี่ยวลงในนาได้ 3) ดินที่ขาดธาตุโพแทสเซียมทำให้เกิดโรคใบจุดสีน้ำตาลการใส่ปุ๋ยโปแตสเซียมคลอไรด์ (0-0-60) อัตรา 5-10 กิโลกรัม /ไร่ จะช่วยลดความรุนแรงของโรคได้ 4) ใช้สารกำจัดวัชพืชทันทีหลังหว่านข้าว ก่อนที่เมล็ดวัชพืชงอก แต่ไม่เกิน 4 วัน และควรใช้สารกำจัดวัชพืชให้ตรงตามชนิดที่วัชพืชระบาด

2) แหล่งความรู้ พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว จากแหล่งสื่อบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ระดับมาก จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและญาติ พี่น้อง และเพื่อนเกษตรกร แหล่งความรู้จากกลุ่มในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ระดับปานกลางจากการการประชุม ฝึกอบรม การสัมมนา และการดูงาน แหล่งสื่อมวลชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ระดับปานกลางจากโทรทัศน์ วิทยุและหนังสือ และเกษตรกรได้รับความรู้ระดับน้อยจากโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ และวารสาร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7
The 7th STOU National Research Conference

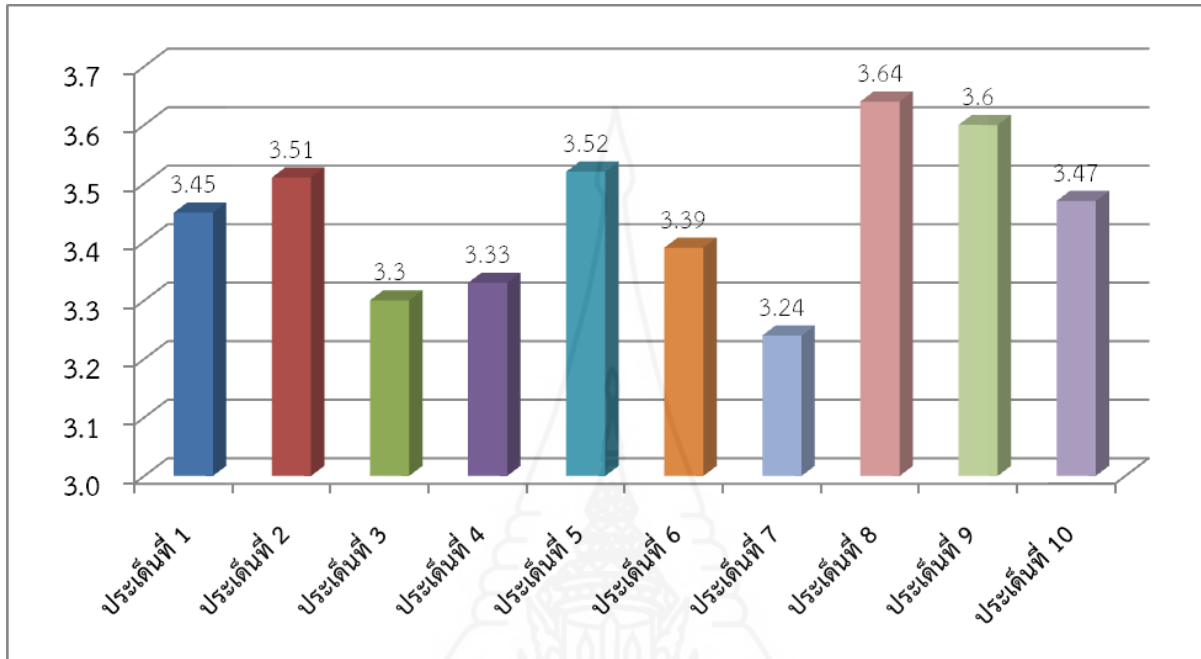
3. ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว

พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก จำนวน 6 ประเด็น ได้แก่ 1) เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว สามารถลดต้นทุนด้านแรงงานได้ 2) เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวจะช่วยให้ท่านมีรายได้เพิ่มขึ้น 3) เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวสามารถลดต้นทุนด้านเมล็ดพันธุ์ข้าวได้ 4) เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวจะช่วยให้ผลผลิตข้าวมีคุณภาพดีขึ้นได้ 5) เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวจะช่วยเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวได้ 6) เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวเป็นเทคโนโลยีที่มีคุณภาพและมีความน่าเชื่อถือ ส่วนประเด็นที่เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง มี 4 ประเด็น ได้แก่ 1) เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวสามารถลดต้นทุนด้านปุ๋ยเคมีได้ 2) เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวสามารถนำมาใช้ร่วมกับวิธีการผลิตข้าวแบบเดิมของท่านได้ 3) เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวมีขั้นตอนที่สามารถปฏิบัติได้ง่ายไม่ยุ่งยาก 4) เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวสามารถลดต้นทุนด้านสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าวได้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7
The 7th STOU National Research Conference

ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว

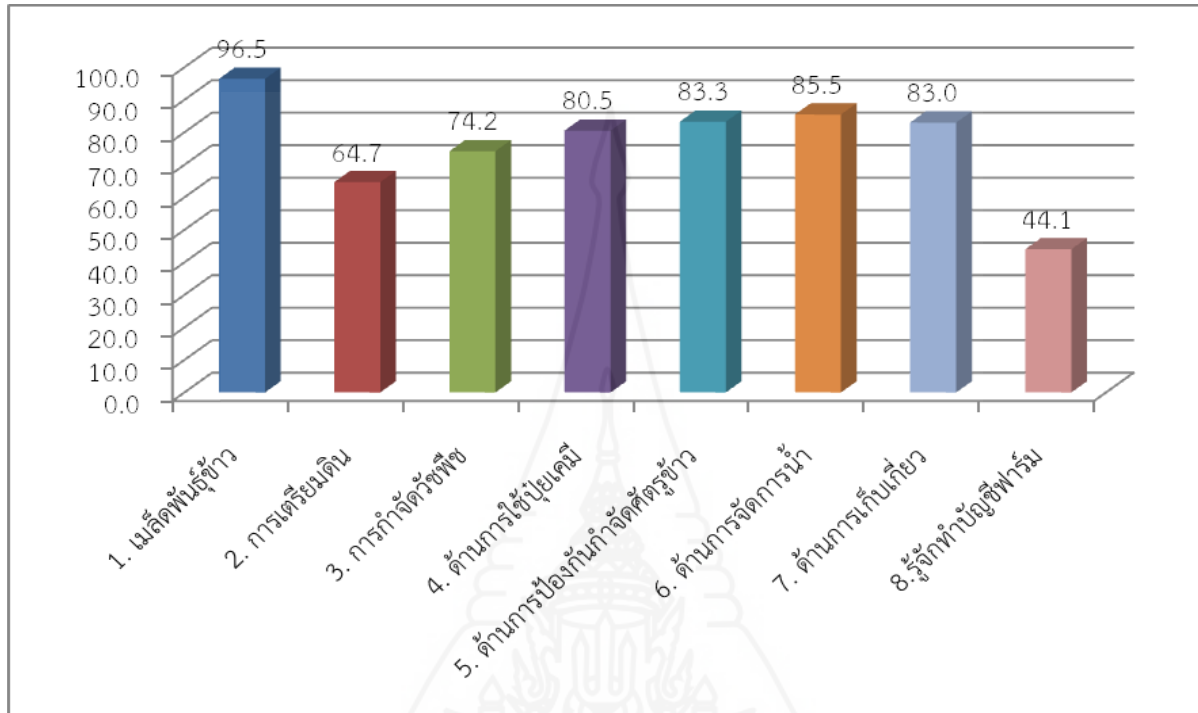
4. การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว

จากการศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวในเชิงปฏิบัติของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวนำไปปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรมากกว่าร้อยละ 90 มีการยอมรับนำเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวไปปฏิบัติใน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี เป็นพันธุ์บริสุทธิ์และมีความงอกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 2) ใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ 15-20 กก.ต่อไร่ในนาหว่าน หรือใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ 7 กก.ต่อไร่ ในนาดำ หรือ ใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ 5 กก.ต่อไร่ ในนาโยนกกล้า 3) การใส่ปุ๋ยครั้งที่ 1 สูตร 16-20-0 ในนาดินเหนียว หรือใส่ปุ๋ยสูตร 16-16-8 ในนาดินร่วนปนทรายหรือดินทราย 4) การปรับหน้าดินให้เรียบ สม่ำเสมอ สามารถลดระดับน้ำในนา โดยลดระยะเวลาการสูบน้ำเข้านา 5) เกือบเกี่ยวข้าวระยะพลับพลึง (หลังออกดอก 30 วัน) เท่านั้น ส่วนประเด็นที่เกษตรกรน้อยกว่า ร้อยละ 60 มีการยอมรับนำเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวไปปฏิบัติมี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ประมาณ 500 กก.ต่อไร่ ในนาระหว่างไถกลบเพื่อช่วยปรับปรุงบำรุงดิน 2) บันทึกบัญชีฟาร์มอย่างสม่ำเสมอ ทุกฤดูกาลปลูกข้าว 3) พิจารณาเปรียบเทียบบัญชีฟาร์มด้วยตนเองก่อนปลูกข้าวฤดูต่อมา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7
The 7th STOU National Research Conference

การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว

1) ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว

จากการศึกษาปัญหาของเกษตรกรต่อการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว ในภาพรวม 8 ด้าน พบว่า เกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ในด้านเมล็ดพันธุ์ ด้านการกำจัดวัชพืช ด้านการใช้ปุ๋ยเคมี ด้านการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) เมล็ดพันธุ์ข้าวมีราคาสูง 2) ปุ๋ยเคมีมีราคาสูง 3) สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าวราคาสูง ส่วนประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยมี 1 ประเด็น ได้แก่ 1) เขียนหนังสือไม่คล่อง ในด้านการทำบัญชีฟาร์ม

2) ข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว

พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะได้เสนอแนะไว้ดังนี้ 1) ด้านเมล็ดพันธุ์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 24.2 เสนอแนะให้ลดราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ถูกลง และเกษตรกรร้อยละ 15.7 อยากได้ความรู้เรื่องการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้เอง 2) ด้านการเตรียมดิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 13.4 เสนอแนะให้รัฐบาลช่วยเหลือค่าไถกลบตอซังข้าว รองลงมาร้อยละ 11.9 เห็นว่าเมล็ดปอเทืองควรหาซื้อง่ายและราคาถูก เพื่อทำปุ๋ยพืชสด และเกษตรกรร้อยละ 6.3 เสนอแนะให้มีการตรวจวิเคราะห์ดิน เพื่อลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมี 3) ด้านการปลูก และการดูแลรักษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 13.8 เสนอแนะให้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมี รองลงมา ร้อยละ 9.3 อยากได้ความรู้เรื่องโรคและแมลงศัตรูข้าว และเกษตรกรร้อยละ 5.2 เสนอแนะให้ทำนาแบบปักดำ เพื่อลดการใช้สารเคมี 4) ด้านการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรร้อยละ 17.5 เสนอแนะให้ลดราคาค่าจ้างรถเก็บเกี่ยวข้าว และเกษตรกรร้อยละ 11.2 เสนอแนะให้เก็บเกี่ยวข้าวที่ระยะพลับพลึง เพื่อป้องกันการสูญเสียผลผลิต 5) ข้อเสนอแนะอื่นๆ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 28.4 เสนอแนะให้รัฐบาลควบคุมราคาผลผลิต ราคาปุ๋ยเคมี และสารเคมีกำจัดศัตรูพืชไม่ให้สูงเกินไป รองลงมา ร้อยละ 13.1 เสนอแนะให้มีโครงการประกันราคาข้าว เกษตรกรร้อยละ 7.5 เสนอแนะให้มีแหล่งเงินทุนในการขุดบ่อบาดาล หรือสระน้ำให้เกษตรกร และเกษตรกร ร้อยละ 3.0 เสนอแนะให้ทำแปลงสาธิตการลดต้นทุนการผลิตข้าว

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7 The 7th STOU National Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีความรู้ถูกต้อง ใน 2 ประเด็น ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพดี ควรมีความงอกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 และการปลูกพืชสด เช่น ปอเทือง และไถกลบก่อนปลูกข้าว เป็นการเพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุในดิน เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ระดับมากจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและญาติ พี่น้อง และเพื่อนเกษตรกร แต่มี 4 ประเด็นที่เกษตรกรมีความรู้ถูกต้องน้อย ได้แก่ การใส่ปุ๋ยเคมีให้เหมาะสมกับชนิดของพันธุ์ข้าว โดยข้าวไวต่อช่วงแสงให้ใส่ปุ๋ย 2 ครั้ง ส่วนข้าวไม่ไวต่อช่วงแสงให้ใส่ปุ๋ย 3 ครั้ง เพราะเกษตรกรยังขาดความรู้เกี่ยวกับชนิดของพันธุ์ข้าวไวแสงและไม่ไวแสง ประเด็นเรื่องดินที่ขาดธาตุโพแทสเซียมทำให้เกิดโรคใบจุดสีน้ำตาล ซึ่งการใส่ปุ๋ยโปแตสเซียมคลอไรด์ (0-0-60) อัตรา 5-10 กิโลกรัม ต่อไร่ จะช่วยลดความรุนแรงของโรคได้ เพราะเกษตรกรขาดการตรวจวิเคราะห์ดิน จึงไม่ได้ใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ด้านการกำจัดวัชพืชพบว่า เกษตรกรยังขาดความรู้ในเรื่องของช่วงเวลาการฉีดพ่นสาร และควรใช้สารกำจัดวัชพืชให้ตรงตามชนิดที่วัชพืชระบาด ซึ่งถ้าหากนานเกินกว่า 4 วัน จะทำให้เมล็ดวัชพืชงอก และถ้าสารใช้กำจัดวัชพืชไม่ตรงตามชนิดที่วัชพืชระบาด ทำให้ไม่สามารถควบคุมวัชพืชได้ เป็นการเพิ่มต้นทุนการใช้สารกำจัดวัชพืชของเกษตรกร นอกจากนี้เกษตรกรยังขาดความรู้เรื่องการจัดการน้ำ ในประเด็นให้ระบายน้ำออกจากนา เมื่อข้าวออกดอกแล้ว 15 วัน เพื่อให้ดินแห้งรกรับเกี่ยวลงนาได้ สอดคล้องกับดวงกมล เริ่มตระกูล (2555, น. 88) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรในหมู่บ้านชุมชนต้นแบบอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง พบว่า เกษตรกรมีความรู้ด้านเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว มีความรู้ถูกต้องน้อย ในประเด็น การระบายน้ำก่อนเกี่ยวเกี่ยวอย่างน้อย 15 วัน ช่วยให้ข้าวมีคุณภาพดี มีเปอร์เซ็นต์เมล็ดเต็มสูง ทำให้ดินในนาแห้ง รถหรือคนเข้าไปเกี่ยวได้สะดวก เพราะเกษตรกรยังขาดความรู้ในด้านการจัดการน้ำ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวได้

2. แหล่งความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีแหล่งการได้รับข้อมูลข่าวสารในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จากทั้ง 3 แหล่ง ได้แก่ จากแหล่งบุคคล กลุ่มและมวลชน แต่เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า มีอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และญาติ พี่น้อง เพื่อนเกษตรกร สอดคล้องกับศิริพร เอียดนัย (2555, น. 125) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวจากแหล่งสื่อบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ระดับมากจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรออกเยี่ยมเยียนเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวแก่เกษตรกร และร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ตลอดจนเน้นย้ำให้เกษตรกรนำความรู้ไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ส่วนประเด็นย่อยที่พบว่า มีอยู่ในระดับน้อย 4 ประเด็น ได้แก่ โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ตหนังสือพิมพ์ และวารสาร ซึ่งเป็นสื่อที่เข้าถึงเกษตรกรได้ยาก

3. ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก จำนวน 6 ประเด็น ได้แก่ เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวสามารถลดต้นทุนด้านแรงงานได้ เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวจะช่วยให้ท่านมีรายได้เพิ่มขึ้น เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวสามารถลดต้นทุนด้านเมล็ดพันธุ์ข้าวได้ เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวจะช่วยให้ผลผลิตข้าวมีคุณภาพดีขึ้นได้ เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวจะช่วยเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวได้ และเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวเป็นเทคโนโลยีที่มีคุณภาพและมีความน่าเชื่อถือ สอดคล้องกับดวงกมล เริ่มตระกูล (2555, น. 88) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรในหมู่บ้านชุมชนต้นแบบอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง พบว่าเกษตรกรมีทัศนคติต่อเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และเมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายประเด็นจำนวน 10 ประเด็น พบว่า มี 4 ประเด็นที่เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง คือ เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวมีขั้นตอนที่สามารถปฏิบัติได้ง่ายไม่ยุ่งยาก เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวสามารถ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7 The 7th STOU National Research Conference

นำมาใช้ร่วมกับวิธีการผลิตข้าวแบบเดิมของเกษตรกรได้ เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวสามารถลดต้นทุนด้านปุ๋ยเคมีและเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวสามารถลดต้นทุนด้านสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าวได้ อาจเนื่องมาจากเกษตรกรส่วนใหญ่เกิดความเคยชินกับวิธีการปฏิบัติแบบเดิม และมองว่าเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวมีวิธีปฏิบัติที่ยุ่งยาก นอกจากนี้เกษตรกรยังเกิดความลังเล เพราะยังไม่มีตัวอย่างเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จในการลดต้นทุนนำมาเปรียบเทียบต้นทุนด้านปุ๋ยและด้านสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าว

4. การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว

ผลการวิจัย พบว่า การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวในเชิงปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับดวงกมล เริ่มตระกูล (2555, น. 89) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรในหมู่บ้านชุมชนต้นแบบอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง พบว่า เกษตรกรมีการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว นำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับเบญจวรรณ คงคา (2557, น. 89) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร ในอำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าเกษตรกรยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวตามแนวคิด 3 ลด 1 เพิ่ม 2 ปฏิบัติ ของเกษตรกร ในภาพรวมเกษตรกรยอมรับนำไปปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น มีอยู่ 1 ประเด็นที่เกษตรกรมีการยอมรับนำเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวไปปฏิบัติน้อย ได้แก่ การใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักประมาณ 500 กก.ต่อไร่ ในนาระหว่างไถกลบเพื่อช่วยปรับปรุงบำรุงดิน เนื่องจากการใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยอินทรีย์ต้องใส่ในปริมาณมาก ทำให้ยุ่งยากและเสียเวลา เมื่อเปรียบเทียบกับปุ๋ยเคมีที่ใส่ปริมาณน้อยกว่าแต่เห็นผลเร็วกว่า และเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนแล้วปุ๋ยเคมีจะมีต้นทุนที่ต่ำกว่าด้วย แต่เมื่อพิจารณาให้ถี่ถ้วนพบว่าปุ๋ยเคมีทำให้ดินเสื่อมสภาพต้องเพิ่มปริมาณการใช้ขึ้นทุกปี ต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรจึงสูงขึ้นตามไปด้วย และมีอยู่ 2 ประเด็นที่เกษตรกรมีการยอมรับนำเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวไปปฏิบัติน้อย ได้แก่ การบันทึกบัญชีฟาร์มอย่างสม่ำเสมอ ทุกฤดูกาลปลูกข้าว และพิจารณาเปรียบเทียบบัญชีฟาร์มด้วยตนเองก่อนปลูกข้าวฤดูต่อมา เนื่องจากเกษตรกรไม่ให้ความสำคัญของการจดบันทึกบัญชีฟาร์ม ซึ่งการจดบันทึกมีประโยชน์เพื่อช่วยให้เกษตรกรได้ทราบต้นทุนการผลิตในปีที่ผ่านมา ว่าจะสามารถลดต้นทุนการผลิตข้าวด้านใดได้บ้าง ดังนั้นควรส่งเสริมการบันทึกบัญชีฟาร์มด้วยวิธีที่ง่าย ไม่ยุ่งยาก และเหมาะสมกับเกษตรกรในแต่ละพื้นที่

5. ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ในด้านเมล็ดพันธุ์ ด้านการกำจัดวัชพืช ด้านการใช้ปุ๋ยเคมี ด้านการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวโดยประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) เมล็ดพันธุ์ข้าวมีราคาสูง 2) ปุ๋ยเคมีมีราคาสูง 3) สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าวราคาสูง สอดคล้องกับ จันทรา สุภาวสิทธิ์ (2554, น. 115) ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวของเกษตรกรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสาย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่าปัญหาในการปลูกข้าวของเกษตรกร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ราคาปุ๋ยสูงขึ้น และสอดคล้องกับดวงกมล เริ่มตระกูล (2555, น. 90) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรในหมู่บ้านชุมชนต้นแบบอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง พบว่าเกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยการผลิต ผลผลิตและสิ่งแวดล้อมทรัพยากรเสื่อมโทรม ดังนั้นเกษตรกรควรใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ การไถกลบตอซังข้าว การปลูกพืชเพื่อเพิ่มปุ๋ยคอก เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดินและลดการใช้ปุ๋ยเคมี

6. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวของเกษตรกรอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ตอนที่ 5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว มีข้อเสนอแนะจากเกษตรกรที่ควรนำมาพิจารณาเป็นข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

6.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1) เกษตรกรควรผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้เองในครัวเรือน เพื่อลดต้นทุนในการซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวสำหรับการเพาะปลูก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7 The 7th STOU National Research Conference

2) เกษตรกรควรใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น การปลูกพืชที่เป็นปุ๋ยพืชสด การไถกลบตอซังข้าว และการใส่ปุ๋ยคอกในนาข้าว เพื่อลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมี ทำให้ต้นทุนจากการใช้ปุ๋ยเคมีลดลง

3) เกษตรกรควรทำนาแบบปักดำ เพราะต้นข้าวมีระยะห่างที่เหมาะสม ช่วยลดต้นทุนจากการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช สารเคมีกำจัดโรคและสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืช

4) เกษตรกรควรเก็บเกี่ยวข้าวที่ระยะพลับพลึง เพื่อช่วยให้ข้าวมีคุณภาพดี มีเปอร์เซ็นต์เมล็ดเต็มสูง ป้องกันการสูญเสียผลผลิตข้าว จากการร่วงหล่นระหว่างการเก็บเกี่ยว

5) เกษตรกรควรให้ความสำคัญของการจดบันทึกบัญชีฟาร์ม ซึ่งการจดบันทึกมีประโยชน์เพื่อช่วยให้เกษตรกรทราบต้นทุนการผลิตในปีที่ผ่านมา แล้วพิจารณาประเด็นที่จะสามารถต้นทุนการผลิตข้าวลงได้

6.2 ข้อเสนอแนะต่อกรมส่งเสริมการเกษตร

1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรเร่งทำความเข้าใจและส่งเสริมความรู้ในประเด็นที่เกษตรกรมีความรู้น้อย ได้แก่ ชนิดของพันธุ์ข้าวไวแสงและไม่ไวแสง ประเด็นให้ระบายน้ำออกจากนา เมื่อข้าวออกดอกแล้ว 15 วัน ประเด็นการใส่ปุ๋ยโปแตสเซียมคลอไรด์ (0-0-60) อัตรา 5-10 กิโลกรัม /ไร่ จะช่วยลดความรุนแรงของโรคใบจุดสีน้ำตาลได้ และประเด็นการใช้สารกำจัดวัชพืชทันทีหลังหว่านข้าว ก่อนที่เมล็ดวัชพืชงอก แต่ไม่เกิน 4 วัน และควรใช้สารกำจัดวัชพืชให้ตรงตามชนิดที่วัชพืชระบาด

2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ การใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักประมาณ 500 กก.ต่อไร่ ในนาข้าวไถกลบเพื่อช่วยปรับปรุงบำรุงดิน และลดการใช้ปุ๋ยเคมี

6.3 ข้อเสนอแนะต่อกรมการข้าว

1) ควรอบรมเกษตรกรให้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้เองในครัวเรือน และส่งเสริมให้ศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้ในชุมชนได้ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงและมีเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ราคาถูกใช้สำหรับเพาะปลูก

2) ควรประชาสัมพันธ์เทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว และจัดทำแปลงตัวอย่าง เพื่อให้เกษตรกรเห็นความสำคัญและเกิดการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว

6.4 ข้อเสนอแนะต่อกรมพัฒนาที่ดิน

1) ควรให้บริการด้านการวิเคราะห์ ตรวจสอบและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงดินแก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง

2) ควรจัดหาเมล็ดพันธุ์ปอเทืองหรือปุ๋ยพืชสดชนิดอื่นให้เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร เพราะมีปริมาณเมล็ดพันธุ์ไม่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกรในการทำปุ๋ยพืชสด เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดิน

6.5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1) รัฐบาลควรควบคุมราคาปุ๋ยเคมี และสารเคมีกำจัดศัตรูพืชไม่ให้สูงเกินไป

2) รัฐบาลควรมีแหล่งเงินทุนในการชดเชยขาดทุน หรือสละน้ำให้เกษตรกร เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้เมื่อขาดแคลนน้ำ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7
The 7th STOU National Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2559). ข้อภาวะการณ้ผลิตพืช (รต.58) ปี 2558/59. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2559, จาก <http://www.agriinfo.doae.go.th/year59/plant/rortor/page1.pdf>.
- จันทร์หา สุภาวสิทธิ์. (2554). การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวของเกษตรกรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ท่าสาย อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- ดวงกมล เริ่มตระกูล. (2555). การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรในหมู่บ้านชุมชนต้นแบบอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เบญจวรรณ คงคา. (2557). การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร ในอำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ศิริพร เอียดนัย. (2555). การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2559). ข้อมูลการผลิตสินค้าเกษตร. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2559, จาก <http://www.oae.go.th/production.html>.

